

Ходченко Ірина Леонідівна,

завідувач сектору мистецтвознавчих досліджень Київського науково-дослідного інституту судових експертиз

Юдіна Олена Валентинівна,

молодший науковий співробітник Київського науково-дослідного інституту судових експертиз

Колонюк Віктор Петрович,

кандидат юридичних наук, доцент
учений секретар Київського науково-дослідного інституту судових експертиз

ЩОДО РОЗРОБКИ МЕТОДИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАРОДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ КИРИЛИЧНОГО ДРУКУ

Виходячи з аналізу експертної практики, за останні роки до судово-експертних установ стали надходити на дослідження стародруковані видання. Усвідомлюючи їх значення та цінність, виникла необхідність розробки методики щодо їх дослідження.

Сьогодні *стародруками* називають видання, що вийшли друком до 1830 р. включно [1, с. 92].

Кожна книга кириличного шрифту XV–XVII ст. є пам'яткою друку, підлягає зберіганню та вивченню.

Створення методики для судових експертів-мистецтвознавців і співробітників судово-слідчих органів з удосконалення методичних основ призначення та проведення судово-мистецтвознавчих експертиз, в частині дослідження книжкових видань, а саме стародрукованих книг кириличного друку при вирішенні питань про належність їх до культурних цінностей, що мають історичне, художнє, етнографічне та наукове значення.

У методиці буде розроблений алгоритм послідовності дій експерта при дослідженні стародруків. Будуть визначені типові ознаки наданих на дослідження книг, за якими їх можна віднести до культурних та історичних цінностей.

Предметом дослідження стародруків кириличного друку є теоретичні та методичні аспекти судової мистецтвознавчої експертизи друкованих видань, що полягають у визначенні їх автентичності.

Об'єктом експертного дослідження є стародруковані видання, які представляють собою своєрідну духовну скарбницю людства, його колективну пам'ять.

Методами експертного мистецтвознавчого дослідження є сукупність

дослідницьких методів сучасної теорії пізнання та загальнонаукових методик, що базуються на них.

Узагальнюючи експертну практику мистецтвознавчого дослідження стародруків кириличного друку слід зазначити, що експертиза книжкового видання проводиться на основі його ретельного візуального обстеження, в ході якого визначаються атрибутивні ознаки та стан збереження книги.

В процесі дослідження експерту-мистецтвознавцю необхідно дотримуватися наступного алгоритму дій:

1. Визначення розміру книги.
2. Дослідження зовнішніх ознак видання.
3. Визначення формату стародруку.
4. Визначення кількості рядків.
5. Визначення висоти шрифту.
6. Дослідження аркушевого складу стародруку.
7. Документування сигнатур.
8. Азбука.
9. Кириличний шрифт.
10. Вихідні відомості.
11. Заголовки.
12. Визначення автора книги.
13. Визначення місця друкування, друкарні, друкаря.
14. Визначення дати літочислення.
15. Дослідження гравюр.
16. Дослідження орнаменту.
17. В'язь.
18. Дослідження написів та палітурок.

Крім вищезначеного, необхідно звертати увагу на наявність печаток, штампів, екслібрисів або інших позначок, які можуть нести додаткову інформацію з історії побутування представленого на дослідження примірника стародруку. [2, с. 204–247].

Все це повинно враховуватись експертом і відігравати важливу роль при мистецтвознавчому дослідженні означених видань.

Отже, розробка вищезначеної методики проводиться вперше в системі судово-експертних установ України та виконується з урахуванням досвіду роботи експертів-мистецтвознавців для надання практичної допомоги судовим експертам і співробітникам судово-слідчих органів.

Список використаних джерел

1. Ковальчук Г. И. Рукописні книги та стародруки. Київ, 2011. 113 с.
2. Зернова А. С. Методика описания старопечатных книг кирилловской печати. *Труды ГБЛ*. Москва, 1960. Т. IV. С. 204–247.